

40 lat Gminnego Domu Kultury w Lipnicy Murowanej to wspaniały czas – czas prężnego rozwoju kultury, wielu niesamowitych inicjatyw z których większość jest wciąż żywa i kultywowana, to czas powstania i działalności lokalnych zespołów i formacji, czas dyrektorowania czterech panów i obecnej do dziś pani dyrektor, czas barwny, inspirujący, ale i momenty refleksji nad tym co dziś pozostaje tylko wspomnieniem.

Jednakże sporo osób w tym momencie z oburzeniem krzyknęłyby: „Jakie 40 lat?! Przecież Dom Kultury istniał już prawie 30 lat wcześniej!” I faktycznie – coś w tym jest. Bo iluż z tu obecnych pamięta, że w tym właśnie miejscu miała znajdować się remiza strażacka, jednakże pojawiła się wielka potrzeba zaadaptowania budynku na Dom Kultury, by właśnie tu skupiało się życie kulturalne. A działa się naprawdę wiele – słynne przedstawienia teatralne, opłatki strażackie, zabawy organizowane przez komitety rodzicielskie czy Klub Macierz, miejsce pokazów gimnastycznych i poprzedzających je prób, wesela do białego rana... To przecież właśnie tutaj znajdowała się świetlica będąca miejscem spotkań, wspólnych seansów przez telewizorem u góry na balkonie, gry w ping-ponga po wcześniejszym posprzątaniu i umyciu sali... I starsi z pewnością pamiętają postać pana Michała Wojciechowskiego – wedle odnalezionych dokumentów i pieczętek – pracownika świetlicy mieszczącej się w obecnym pomieszczeniu księgowości Urzędu Gminy, a później kierownika Gminnego Ośrodka Kultury, który w późniejszym czasie wyraził zgodę na zatrudnienie świetlicowej - pani Anny Klimek. Jej świetlica i biuro usytuowane były w dzisiejszej kuchni. W 1973 r. Pani Anna została kierownikiem GOK, a rok później na podstawie zarządzenia dyrektorem tejże placówki. Przez pewien czas na dole mieściła się biblioteka prowadzona przez panią Janinę Klimek. Są i wspomnienia wystawianego w latach 70-tych XX wieku „wesela lipnickiego” czy radiowęzła nadającego „Koncert życzeń”, którego Komitet Redakcyjny w tych samych latach urzędował cytując dokument „w Gminnym Ośrodku Kultury przy Urzędzie Gminy”.

Wśród osób, związanych z szeroko pojętą i zazębiającą się działalnością kulturalną, społeczną i oświatową od lat 50-tych XX wieku, w przeprowadzonych rozmowach i wspomnieniach pojawiają się takie postacie jak: Siostra Jakacka, Władysława Polek, Władysław Babot, Państwo Nowakowie, Anna Marszałik, Józef Piotrowski, Edward Polek, Janina Klimek.

Należy dodać, że w poszczególnych wsiach naszej gminy również były miejsca gdzie koncentrowało się lokalne życie kulturalne, i tak w Lipnicy Dolnej był to „Kasztan”, w Lipnicy Górnej „Klub Rolnika”, a w Rajbrocie Świetlica Wiejska.

Rok 1984 to moment kiedy na podstawie uchwały nr IV/19/84 Gminna Rada Narodowa w Lipnicy Murowanej dnia 12 grudnia powołuje Gminny Dom Kultury w Lipnicy Murowanej jako jednostkę koordynującą pod nadzorem naczelnika działalność kulturalną na terenie gminy.

Rok przed powołaniem GDK, w 1983 roku stanowisko dyrektora objął pan Janusz Szot. To między innymi czas kontynuacji wydawniczej „Przeglądu Lipnickiego” – który zaczął być drukowany w 1973 roku z inicjatywy pana Edwarda Polka. Gazetka, wydawana bezpłatnie i kserowana w liczbie 20-30 sztuk z charakterystyczną zieloną okładką, z białą-czerwoną szarfą i herbem Lipnicy, do której pisywali ludzie różnych profesji była wspaniałą lekturą, a dziś jest nieocenionym źródłem informacji.

W połowie lat 80-tych powstaje i prężnie, choć krótko – bo niecałe 5 lat - działa kapela „Lipnik, która wraz z Zespołem Śpiewaczym wzięła udział w wojewódzkim przeglądzie kapel „O Krakowski Wianek” w Tarnowie plasując się na czwartym miejscu i uzyskując nagrodę 10.000 zł. Część występu kapeli nadawało Polskie Radio w II programie w maju 1989r.

Z kolei w 1986 roku z inicjatywy Bogusławy Trojanowskiej, Stanisława Paproty i Mariana Żoły powstaje Kabaret „Jagodziorze”, w którym siła tekstu i satyry były najważniejsze. W 1988 roku podczas V Ogólnopolskich Spotkań Kabaretów Wiejskich w Chełmie Lubelskim „Jagodziorze” zdobyli wyróżnienie, a już rok później zaszczytne III miejsce. Autorami tekstów byli: Marian Żoła, Kazimiera Pałka, Henryk Cyganik, Faustyna Wieciech, Kazimierz Trojanowski. Kabaret zawiesił swoją działalność po 2010 roku pozostawiając w pamięci wielu salwy śmiechu, pogodną kpinę i dystans do polskich politycznych zawirowań.

W roku 1984z inicjatywy dyrektora Szota, który podpisał umowę z Okręgowym Przedsiębiorstwem Rozpowszechniania Filmów, swoją działalność rozpoczęło Kino „Łokietek”. GDK otrzymał kinowe aparaty projekcyjne ruskiej produkcji. Na potrzeby kina lampy w sali widowiskowej GDK podciągnięte zostały do samego sufitu (i tak są do dzisiaj), a wcześniej zawieszono je tak, że z podłogi można było wymienić żarówki. Seanse początkowo odbywały się w soboty i niedziele, później już tylko w niedziele. GDK posiadał również kinowe aparaty przenośne. Do dziś pozostaje wspomnienie kiedy to Nyską czasem z dyrektorem Szotem, a czasem z Antonim Kulasem, Olga Kowalczyk, Bogdan Polek, Jerzy Piś, Wiesław Panna, jeździli po Iwkowej, Rajbrocie, Połomiu wyświetlając filmy. Ostatnim wyświetlonym w Domu Kultury filmem, w początku lat 90-tych było „Polowanie na czerwony październik”.

Lipnicki Dom Kultury to miejsce, w którym od czwartej edycji odbywał się początkowo wojewódzki, a później Małopolski Przegląd Grup Kolędniczych. Pieczę nad wydarzeniem trzymał Wojewódzki Ośrodek Kultury, zaś po likwidacji województwa tarnowskiego, w Sączu powstało Małopolskie Centrum Kultury „Sokół”, z delegaturą w Tarnowie i właśnie przy współpracy z tą jednostką do dziś scena GDK rokrocznie gości rzesze kolędników. Co ciekawe pierwsze odlewy „Lipnickich Gwiazd”, których projekt wykonali Panowie Janusz Szot i Bogdan Polek, wykonywał Pan Józef Trojanowski.

Wspominanym do dziś z entuzjazmem wydarzeniem roku 1987 był finał Turnieju „O puchar wojewody tarnowskiego”, w którym nasz Dom Kultury po wygranym półfinale w Bochni znalazł się wśród 6 najlepszych placówek województwa. Finał odbył się na stadionie „Tarnowii”. Jury po obejrzeniu wystaw oceniało przygotowane programy artystyczne i konkurencje sportowe. Po wyrównanej i zacieklej rywalizacji I miejsce i samochód „Nysę” wygrał lipnicki Dom Kultury! Radości i świętowaniu nie było końca. Nadmienić należy, iż Dom Kultury za czasów Pana Janusza posiadał również autobus tzw. ogórek. Zarówno Nysa jak i autobus parkowały na podwórku Pana Antoniego Kulasa.

Również w 1984/1985 roku w Lipnicy Murowanej kręcone były sceny do filmu obyczajowego „Łuk Erosa”. Nagranie było ważnym momentem dla całej społeczności gminnej, w końcu nie zdarza się na co dzień by ekipy filmowe z profesjonalnym sprzętem pracowały w tak niewielkiej miejscowości.

Nie sposób nie wspomnieć o cyklicznie powtarzających się wydarzeniach – Konkursie Lipnickich Palm, Dniu Zwycięstwa, Wiośnie w Raju, Niedzieli Wakacyjnego Wypoczynku, Dożynkach, Jesieni w Borze, Dniu Dziecka i wielu innych organizowanych przez GDK czy kursach prawa jazdy organizowanych wspólnie z LOK Limanowa.

Od 1989 roku stanowisko dyrektora obejmuje Wiesław Panna.

Po raz pierwszy w tym roku odbyły się „Konfrontacje Andrzejkowe” – prototyp dzisiejszego Podsumowania Roku Kulturalnego. Podczas wydarzenia, wszystkie działające na terenie gminy zespoły prezentowały swoją twórczość, były wróżby i lanie wosku. Jak czytamy w Kronice „Będzie to cykliczna impreza organizowana przez Gminny Dom Kultury i wejdzie na stałe do kalendarza imprez”.

Rok 1990 przyniósł nam Przegląd Piosenki Pielgrzymkowej, późniejszy Piosenki Religijnej. Wydarzenie od początku było organizowane wspólnie z lipnicką parafią.

Pod skrzydła GDK trafił, założony w 1987 roku Zespół „Raj” z Rajbrotu, który powstał z inicjatywy kilku członków chóru kościelnego, pod kierownictwem nieżyjącego już organisty p. Stanisława Fitra. Zespół został wyposażony w stroje ludowe, a swoimi występami prężnie i dumnie promował piękno Rajbrotu oraz całej gminy.

W tym czasie Dom Kultury rozpoczął również promocję lipnickich palm w Krakowie. Wspominamy w tym miejscu postać Pana Piotra Płatka – regionalisty, autora wielu reportaży radiowych, widowisk obrzędów ludowych, promującego twórców regionalnych i zespoły amatorskie, z którym Dyrektor GDK nawiązał dobrą współpracę, mającą na celu rozstawianie konkursu wśród mieszkańców Krakowa i przebywających tam turystów.

Niezwykle ważnym i dużym wydarzeniem organizowanym wspólnie z tarnowskim WOK-iem, lipnicką Radą, Wójtem i Parafią była „Panorama Kultury Gminy Lipnica Murowana” z okazji 850-lecia Parafii pw. św. Andrzeja Ap. Dwudniowa, wypełnione po brzegi bogatym programem uroczystość była dla gminy oraz przybyłych gości fenomenem.

Były i zawody strzeleckie organizowane przy współpracy z LOK Bochnia, które cieszyły się dużym zainteresowaniem.

W roku 1994 w Lipnicy Górnej rozpoczyna działalność Zespół Regionalny „Górzanie”, dla którego tradycje lokalne mają szczególne znaczenie. Bogaty repertuar zespołu stanowią dawne, często już zapomniane piosenki i zwyczaje ludowe, które są cennym fundamentem w pielęgnowaniu dziedzictwa lokalnego.

Rok 1995 to z kolei początek imprezy nazywanej dziś „Zapustnym Przeglądem Grup Cygańskich”, która jedyna w całej okolicy, co roku cieszy się wielką popularnością i liczebnością występujących grup oraz jest wspaniałą okazją do ostatekowej zabawy i kosztowania pączków czy chrustu.

W maju 1996 roku stanowisko dyrektora lipnickiego domu kultury obejmuje pan Stanisław Paprota, który od 1991 roku jest również prezesem Podgórskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Społecznego. Dzięki stowarzyszeniu możliwa była realizacja wielu cennych inicjatyw wraz Gminnym Domem Kultury, która trwa aż do dnia dzisiejszego.

Rok 1997 przyniósł nowe – imprezę kulturalną pn. Konfrontacje Kabaretów Wiejskich, której głównym, trofeum była Lipnicka Lipa. Choć nie miała długiej racji bytu, bo jej ostatnia edycja odbyła się w 2007 roku, na lipnickiej scenie prezentowały się kabarety amatorskie z południowej Polski, bawiąc przybyłą publiczność często wyrafinowanymi żartami z podtekstem politycznym, społecznym, a nawet i religijnym. Należy zaznaczyć, że nasi Jagodziorze przez wszystkie te lata zdobywali czołowe nagrody.

W latach 1998-2006 Gminny Dom Kultury przejął pod swoje skrzydła i administrację budynki Wiejskich Domów Ludowych w Lipnicy Dolnej, Górnej i Rajbrocie oraz Ośrodek Edukacji w Borównej.

Z roku na rok znacznego rozpędu nabiera Konkurs Lipnickich Palm, już nie na podcieniach lipnickiego rynku lecz na specjalnie zbudowanej scenie. Na zaproszenie dyrektora do Lipnicy przyjeżdżają i prezentują się rękodzielnicy, twórcy ludowi, przybywa stoisk i publiczności.

Z kolei od 2001 roku z inicjatywy GDK zaczęły ukazywać się „Wiadomości Lipnickie”. Po czasach Przeglądu Lipnickiego, Merkurusza Wiśnickiego czyli czasopisma wydawanego na kilka gmin, nadszedł czas na gminny kwartalnik, który od tego czasu nieprzerwalnie wydawany jest do dnia dzisiejszego.

Pierwszą szatę graficzną stworzyła pani Aniela Gromala. Obecnie wydawnictwo ukazujące się trzy razy w roku. Możemy pochwalić się, iż tuż przed Świątami Bożego Narodzenia ukaże się jego 85 numer!

W 2002 r. otwarto w Borównej Ośrodek Edukacji Ekologicznej, nad którym do dziś opiekę sprawuje Gminny Dom Kultury w Lipnicy Murowanej. Ośrodek położony jest na terenie Wiśnicko-Lipnickiego Parku Krajobrazowego prowadzi różnorodne formy zajęć przyrodniczo-kulturowych i proekologicznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych. Odbývają się plenery malarskie. Na warsztaty przyjeżdża młodzież z Nowej Huty i Kazimierzy Wielkiej. W 2018 roku budynek został oddany do użytku po jego gruntownym remoncie, a od marca 2022 roku zamieszkują w nim uchodźcy z Ukrainy.

Wróćmy jednak do roku 2002. Dużego rozmachu nabrały organizowane dla dzieci i młodzieży zajęcia wakacyjnego wypoczynku wtedy zwane dziecięcami czy zielonymi wakacjami, na które fundusze były pozyskiwane z kuratorium oraz z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Uczestnicy mieli okazję ciekawych wyjazdów, spotkań, warsztatów.

„Lipnica w poezji i fotografii” – długo oczekiwany tomik opiewający piękno ziemi lipnickiej ukazał się w 2006 roku. Ten zbiór kilkudziesięciu wierszy i zdjęć był niezwykle publikacją w pełni oddającą niepowtarzalny urok naszej gminy. Za wybór tekstów oraz opracowanie odpowiedzialny był lipnicki Dom Kultury.

Nie sposób nie wspomnieć o płycie Kabaretu „Jogodziore”, na której znalazły się najpopularniejsze utwory grupy. Płyta była uhonorowaniem wielu lat pracy artystycznej członków oraz podziękowaniem za wkład pracy na rzecz promocji gminy.

W grudniu 2007 roku dyrektorem GDK został pan Krzysztof Bogusz. Choć funkcję tą pełnił zaledwie do kwietnia 2010 roku dał się zapamiętać jako osoba pełna zapału, ogromu pomysłów i inicjatyw, czasami dość szalonych i odważnych jak na dany czas i możliwości 😊

W kwietniu 2008 roku swoje 20-lecie świętował Zespół Pieśni „Raj” z Rajbrotu. Spotkanie połączone było z promocją płyty zespołu, na której znalazły się utwory o tematyce regionalnej, będące podsumowaniem dotychczasowej działalności.

Przy współpracy z Najemną Grupą z Solnego Grodu oraz Grupą Rekonstrukcji Historycznej „17 Infanterie Division” z Nowego Targu miała miejsce inscenizacja pacyfikacji Lipnicy z okazji jej 65. rocznicy. Kompanię honorową pełnił – 2 Korpus Zmechanizowany w Krakowie.

Oczywiście wciąż trwały jako żywe i organizowane były stałe imprezy kulturalne: Przegląd Grup Kołędniczych, Zapustny Przegląd Grup Cygańskich, Konkurs Lipnickich Palm, Wiosna w Raju, Przegląd Piosenki Pielgrzymkowej, Dni Lipnicy, Dożynki Gminne, Jesień w Borze, Mikołajki i wiele wiele innych. Były też choć krótko: konkurs na najpiękniejszy ogród lipnicki, zawody wędkarskie, zawody szachowe.

Od 2010 roku stanowisko dyrektora GDK piastuje Pani Agnieszka Żoźna-Zdunek. To okres niezwykle intensywny, kreatywny, pełen nowych inicjatyw i wyzwań. W tym miejscu należy wymienić nowe wydarzenia kulturalne: Zakolęduj z nami, Lipnicka Majówka za Dworem, Zielone Świątki w Lipnicy Górnej, Konkurs Recytatorski i Wieczór Poetycki, Dziecięcy Festiwal Polskiej Piosenki „Koral Song”, Rodzinny Rajd Rowerowy, konkursy literackie, fotograficzne, kulinarne, plastyczne i wiele innych. W 2014 roku na Listę Produktów Tradycyjnych Małopolski została wpisana herbata lipowa „Lipnicka lipina”. Zostało zrealizowanych wiele projektów kulturalnych, zarówno tych dotyczących wydarzeń, jak i infrastruktury: zakup mobilnej sceny plenerowej; remont sceny GDK, zakup wyposażenia do Wiejskich Domów Ludowych, sprzętu komputerowego, nagłaśniającego, namiotów i krzeseł plenerowych i wiele innych.

W październiku 2019 roku wydana została płyta Zespołu Regionalnego „Górzanie” z Lipnicy Górnej – „Na lipnicką nutę”. Dziś Zespół świętuje swoje 30. urodziny!

Przez cały czas prężnie działają Orkiestry Dęte: z Rajbrotu oraz Lipnicy Dolnej. Orkiestra z Lipnicy Dolnej to także nasza dzisiejsza jubilatka-stulatka!

Od 2012 roku rozpoczynają swą działalność Grupy Obrzędowe – z Borównej i „Razem” z Lipnicy Murowanej, włączając się w życie kulturalne gminy. Na przestrzeni lat Dom Kultury wielokrotnie podejmuje także aktywną współpracę z zespołami, Kołami Gospodyń Wiejskich, stowarzyszeniami, jednostkami OSP, placówkami oświatowymi, Parafiami, której efektem są prestiżowe i profesjonalne przedsięwzięcia.

Nie sposób nie wspomnieć o pandemii roku 2020, która dotknęła również lipnicką kulturę, jednakże nie na tyle, by zawiesić działalność. Wprawdzie po raz pierwszy od 60 lat został odwołany Konkurs Lipnickich Palm, ale pojawiło się wiele inicjatyw, które realizowaliśmy on-line. W tym czasie z naszymi zespołami zostały również nagrane koncerty: To co najpiękniejsze – polska muzyka filmowa oraz Wiosennie regionalnie, z Lipnicy. W pierwszym etapie pandemii szyliśmy maseczki dla szpitali, przychodni oraz gminy, których zostało wykonanych około 3 tysięcy.

Gminny Dom Kultury promował także swoją działalność w programach radiowych i telewizyjnych takich jak: Pytanie na śniadanie, Ukryte Skarby, Jaka to melodia?, Zakochaj się w Polsce, Jedyne takie miejsce.

Z pomysłem, zapałem, z Państwem już za moment wchodzimy w kolejne lata. Co przyniosą – tego nikt nie wie... Patrząc jednak na to co wydarzyło się do tej pory, z pewnością będzie to czas barwny, kreatywny i niezapomniany. Niech niwa lipnickiej kultury wciąż rozkwita!